T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/296
KARAR NO : 2024/421
KARAR TR : 07/10/2024

ÖZET: Davacının satın aldığı ithal aracın, yurt dışında kullanılmış olduğu halde *"sıfır araç"* olarak beyan edilmiş olması nedeniyle, aracın mülkiyetinin kamuya geçirilmesinden dolayı mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasıyla, maddi zararın tazmini istemiyle açılan davanın,İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : T. D.Tic. Lim. Şti
Vekili : Av. H. C
İdarive Adli
Yargıda Ortak
Davalı : Ticaret Bakanlığı Yeşilköy Gümrük Müdürlüğü
Vekili : Av. S. A
Adli Yargıda
Davalı : Maliye Hazinesi
Vekili : Av. Z. Y

I. DAVA KONUSU OLAY

1.Davacı vekili, dava dışı şirket adına tescilli ve 27/08/2009 tarihli ve IM0060033 sayılı serbest dolaşıma giriş beyannamesi ile,yeni ve kullanılmamış olarak beyan ve ithal edilip, bilahare müvekkili şirket tarafından satın alınan WDB2110081B428235 şasi numaralı araçla ilgili olarak, aracın eski olup yurt dışında kullanılmış olduğundan, yurt dışından yasa dışı yollarla ithalatı yapıldığı gerekçesi ile, Bakırköy 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 28/11/2013 tarih ve E.2011/234, K.2013/340 sayılı kararı ile *"müsaderesine"* karar verildiğini ve 10/09/2018 tarihinde davalı tarafından tasfiyesine karar verilerek aracın ihale usulü ile satılmasından dolayı müvekkilinin zarara uğradığını ve bu zarardan aracın ithali ve trafik tescili işleri aşamasında idarenin işlemlerini eksik ifa etmesi sebebiyle davalının sorumlu olduğunu ileri sürerek, araç değeri 160.965 TL ve 25.000 TL zararın davalıdan tazmini istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. İstanbul 3. İdare Mahkemesi 13/02/2019 tarih ve E.2029/326, K.2019/259 sayılı kararı ile, 25.000 TL bedelin maddi tazminat mı yoksa manevi tazminat olarak mı talep edildiğinin anlaşılmadığı, dava dilekçesinin 2577 sayılı Kanun'un 3. maddesine uygun düzenlenmediği gerekçesiyledava dilekçesinin reddine karar vermiştir.

3. Davacı vekili, 22/03/2019 tarihli yenileme dilekçesi ile, aynı hukuki sebeplerle, 160.965 TL maddi, 25.000 TL manevi zararın davalıdan tahsilini talep etmiştir.

4. **İstanbul 3. İdare Mahkemesi 31/10/2019 tarih ve E.2019/878, K.2019/2354 sayılı kararı ile** uyuşmazlığın çözümünde 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesindeki düzenleme uyarınca adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar istinaf edilmeden kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Öte yandan, 2918 sayılı Yasanın 19.1.2011 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Yasanın 14. maddesiyle değişik 110. maddesinde "...bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür...",Geçici 21. maddesinde de "Bu Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının göreve ilişkin hükmü, yürürlüğe girdiği tarihten önce idari yargıda ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde açılmış bulunan davalara uygulanmaz" denilmek sureti ile 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan zararların tazmini istemi ile açılacak sorumluluk davalarında adli yargı yerlerinin görevli olacağı ayrıca ve açıkça belirtilmiştir.*
>
> *Olayda, dava dışı A.T.S. Oto. Mot. Ar. İnş. Nak. ve Gıd. San.Tic. Ltd. Şti.'nin ithal ettiği ve davacı*

şirketin 2009 yılında satın aldığı ...2110081B428235 şase numaralı, 33 ST ... plakalı, Mercedes-Benz marka E220 model otomobilin, aslında ikinci olmasına rağmen sıfır araç gibi ithal edilerek ithalat beyannamesindeki usulsüzlük yapıldığının tespiti üzerine araca el konulması nedeniyle uğranılan zarara karşılık 160.965,00-TL maddi, 25.000,00-TL manevizararın tazmini istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı görülmekte olup, yukarıda belirtilen yasal düzenleme karşısında, trafiğe tescil işlemleri 2918 sayılı Kanun ve bu Kanunun uygulanmasına ilişkin Yönetmelik kapsamında yapıldığından, bakılmakta olan davada uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Nitekim benzer bir uyuşmazlığa ilişkin olarak Uyuşmazlık Mahkemesi (Hukuk Bölümünün) 13.03.2017 tarih ve E: 2017 / 154, K: 2017 / 191 sayılı kararı da bu yöndedir.

Açıklanan nedenlerle;

-2577 sayılı Yasanın 15.maddesinin 1/a bendi uyarınca davanın görev yönünden reddine,..."

5. Davacı vekili bu kez, aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

6. Mersin 8. Asliye Hukuk Mahkemesi 03/11/2020 tarih ve E.2019/264, K.2020/253 sayılı kararı ile, yetkili mahkemenin davalının yerleşim yeri adresi olanBakırköy Asliye Hukuk Mahkemesi olduğu gerekçesiyle; mahkemenin yetkisizliği nedeniyle dava dilekçesinin usul yönünden reddine, karar vermiş, bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmuştur.

7. Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi 15/02/2021 tarih ve E.2021/246, K.2021/294 sayılı kararı ile, *"Davacıya ait araca aracın ithalatında usulsüz belgeler kullanıldığı ve millileştirildiği iddiası ile şüphesi ile 10/09/2018 tarihinde el konulduğu, mahkemece, el koyma işleminin 01/06/2005 gününden sonra gerçekleştirildiği ve uyuşmazlığın Ağır Ceza Mahkemesinde çözümlenmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bu durumda mahkemenin yetkisi ve Görevi ile uyuşmazlık aynı anda ortaya çıktığından öncelikli olarak Görev sorunun çözümlenmesi gerekmektedir. Yukarıda açıklandığı üzere davacının talebi hakkında yargılama yapma ve karar verme görevi Ağır Ceza Mahkemesine ait olduğu anlaşılmakla dava dilekçesinin görev yönünden reddine karar verilmesi gerekirken, davalının yerleşim yeri olan Bakırköy Asliye Hukuk Mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesi ile davanın usulden reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın kaldırılması gerekmiştir. (Benzer yönde Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 2018/4733 E- 2019/582 K; 2017/5045 E- 2018/1568 K; 2015/6947 E-2016/6336 K;2016/282 E- 2016/5147 K; 2014/6780 E -2015/3874 K sayılı kararı ....)*

Bu açıklamalar ışığında el koyma işleminin 01/06/2005 gününden sonra gerçekleştirildiği ve uyuşmazlığın Ağır Ceza Mahkemesinde çözümlenmesi gerektiği gözetilerek dava dilekçesininAğır Ceza Mahkemelerinin görev alanına girdiği gerekçesi ile görev yönünden reddine karar verilmesi gerekirken,Bakırköy Asliye Hukuk Mahkemelerinin yetkilioldığu gerekçesi ile davanın yetki sebebi ileusulden reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden davacı vekilinin istinaf başvurusunun HMK 353/1-a-3. maddesi gereğince kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar vermek gerekmiştir." şeklindeki gerekçeylemahkeme kararının kaldırılarak görev yönünden karar verilmek üzere,davanın yeniden görülmesi içinMahkemesine gönderilmesine kesin olarak karar vermiştir.

8. Mersin 8. Asliye Hukuk Mahkemesi 22/06/2021 tarih ve E.2021/56, K.2021/154 sayılı kararı ile, uyuşmazlığın Ağır Ceza Mahkemesinde çözümlenmesi gerektiği gerekçesiyle, mahkemenin görevsizliği nedeniyle dava dilekçesinin usulden reddine karar vermiştir. Karar istinaf edilmeksizin kesinleşmiştir.

9. Mersin 1. Ağır Ceza Mahkemesi 04/11/2021 tarih ve E.2021/308, K.2021/384 sayılı kararı ile, *"Davanın CMK 'nın 142/1. Maddesinde belirtilen sürede açılmadığı anlaşıldığından davanın süre yönünden reddine, "* karar vermiştir. Karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmuştur.

10. Adana Bölge Adliye Mahkemesi 14. Ceza Dairesi 27/04/2023 tarih ve E.2021/3016, K.2023/689 sayılı kararı ile, uyuşmazlığın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu ve davanın görev yönünden reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde davanın süre yönünden reddine karar verilmesinin Kanuna aykırı olduğu gerekçesiyle taraf vekillerinin istinaf başvurusunun kabulü ile, 6100 sayılı HMK'nın 353/1-a.6 ve CMK'nın 280/1-e maddeleri uyarınca hükmün bozulmasına kesin olarak karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"*...Davacı şirket tarafından, Altınoluk Turizm Seyahat Otomotiv Motorlu Araçlar İnşaat Nakliye ve Gıda Sanayi Ticaret Limited Şirketi'nin ithal ettiği 33 ST ... plakalı,Mercedes Benz marka aracın davacı şirket tarafından satın alındıktan sonra, ilgili aracın ithalatında usulsüz belgeler kullanıldığı ve aracın usulünce millileştirilmediği gerekçesiyle mahkeme kararıyla müsadere edilerek gümrük idaresi tarafından tasfiye edilmek suretiyle satılmasından dolayı uğranılan maddi ve manevi zararın 04/02/2012 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte hizmet kusuru bulunan davalı idareden alınarak davacıya ödenmesine karar verilmesi talebi ile Mersin 8. Asliye Hukuk Mahkemesinde dava açılmıştır.*

Mersin 8. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2019/264 esas- 2020/253 karar sayılı ilamı ile verilen yetkisizlik kararına karşı davacı vekili tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi'nin 2021/246E-2021/294K sayılı ilamı ile "davanın 5271 sayılı CMK'nın 141. vd. maddelerinde düzenlenen koruma tedbirleri nedeniyle tazminat davası niteliğinde

olduğu, ve davaya bakma görevinin Ağır Ceza Mahkemesine ait olduğu" gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmek üzere dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar verildiği, Mersin 8. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2021/56E-2021/154 karar sayılı ilamı verilen görevsizlik kararı üzerine dosyanın Mersin 1.Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderildiği, ve yerel mahkemece dava"koruma tedbirleri nedeniyle tazminat davası" olarak kabul edilerek davanın CMK'nın 142/1. maddesinde düzenlenen yasal sürede açılmadığından dolayı reddine karar verilmiştir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 141. ve devamı maddelerinde yakalama, gözaltı, tutuklama, arama ve el koyma işleminden kaynaklanan maddi ve manevi zararların tazmininin düzenlendiği, davacının tazminat isteminin dayanağı olan ceza dosyasında ise, dava konusu aracın, 5271 sayılı CMK'nın141. ve devamı maddelerinde düzenlenen tazminat davasının konusu oluşturan koruma tedbirleri kapsamında değil, Mahkemece 5237 sayılı TCK'nın 54. maddesi uyarınca verilen müsadere kararı neticesinde elkonularak tasfiye edildiği anlaşılmıştır. Kaldı ki bakılan dava, yurt dışından ülkeye kaçak eşya sokulmasını önleme, izleme ve araştırmakla yükümlü idarenin aracın yurt dışından ithal edilerek trafik siciline kaydının yapılması öncesinde üzerine düşen dikkat ve özeni göstermeyerek, hizmeti kusurlu işlettiği, davacının aracın kaçak olarak yurda getirilmesinde bir ilgisi ve kusuru bulunmadığı, gümrük idaresince işlemler tamamlanarak ithal edilen aracı satın alıp trafik siciline tescil ettiren iyi niyetli üçüncü kişi durumunda bulunduğu, ithalatı gerçekleştiren firmanın sahte belgelerle bu aracı ithal ettiğinden bahisle aracına el konulması nedeniyle uğradığı zararın tazmin edilmesi gerektiği ileri sürülerek tazminat talebinde bulunulmasından kaynaklanmakta olup, tazminat talebinin temelinde, davalı idarenin mevzuatla kendisine verilen denetim görevini gereği gibi yerine getirmemesi sonucunda, idarenin kayıtlarına güvenerek tasarrufta bulunan kişilerin zarara uğramasına sebebiyet verildiği iddiası bulunmakta olup, davacının dava ve talebininCMK'nın 141. vd. maddelerinde düzenlenen tazminat davası konusunu oluşturan koruma tedbirlerine dayanmadığı, bu sebeple davanın "koruma tedbirleri nedeniyle tazminat davası" niteliğinde olmadığı ve Ağır Ceza Mahkemesi'nin görev kapsamına girmediği anlaşılmıştır.

Görevli yargı yerinin tespiti bakımından, Danıştay 10. Dairesi'nin benzer mahiyetteki davayla ilgili 27/09/2022 tarihli 2022/4608E-2022/4137K sayılı ilamındaki " Uyuşmazlık konusu olayda, davalı Ticaret Bakanlığı'nın kanun ile kendisine verilmiş olan görevleri gereği gibi yerine getirmediği ileri sürülmekte olup; görevin hiç veya gereği gibi yerine getirilmemesi hizmet kusuru niteliğindedir. İdarenin hizmet kusurundan doğan zararlardan dolayı, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi gereğince davalı idareye karşı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerekmektedir.

Nitekim, benzer bir uyuşmazlıkta, Uyuşmazlık Mahkemesinin 18/04/2022 tarih ve E:2022/16, K:2022/239 sayılı kararı da bu yöndedir.

Bu durumda, davalı idarenin hizmet kusuru ya da başka bir nedenle hukuki sorumluluğunun bulunup bulunmadığının yargısal denetimi, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesi uyarınca idari yargı yerlerine ait olduğundan, davanın İdari Yargı yerinde görülmesi gerektiği açıktır.

Diğer taraftan, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 11/01/2011 tarih ve 6099 sayılı Kanun'un 14. maddesi ile değişik "Görevli ve Yetkili Mahkeme" başlıklı 110. maddesinin 1. fıkrasında "İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır" hükmü yer almaktadır.

Anılan Yasa kuralında, bu Kanundan doğan sorumluluk davalarının görüm ve çözümünün adli yargı düzenine ait olduğu belirtildiğinden, hangi sorumluluk davalarının 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklandığı sorusunun cevabı görevli yargı yerinin tesbiti bakımından önem arz etmekte olup; söz konusu Yasa hükmünde geçen ve adli yargıda görülmesi gereken sorumluluk davalarının, 2918 sayılı Kanun'un 85. maddesinde düzenlenen motorlu araçların işletilmesi nedeniyle verilen zararlardan dolayı araç işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin davalar olduğu sonucuna varılmıştır." şeklindeki gerekçesi dikkate alınarak istinaf incelemesine konu davada uyuşmazlığın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmakla davanın görev yönünden reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde davanın süre yönünden reddine karar verilmesi,

Kanuna aykırı olup taraf vekillerinin istinaf başvurusu bu itibarla yerinde görüldüğünden, 6100 sayılı HMK'nın 353/1-a.6 ve CMK'nın 280/1-e maddeleri uyarınca HÜKMÜN BOZULMASINA,.."

11. **Mersin 1. Ağır Ceza Mahkemesi 16/06/2023 tarih ve E.2023/166, K.2023/168 sayılı kararı**ile, uyuşmazlığın çözümünde idari yargı yerinin görevli olması nedeniyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar istinaf edilmeksizin kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Mahkememizce bozma ilamı uyarınca yapılan yargılamada tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde, davacının tazminat isteminin dayanağının, 5271 sayılı CMK'nın 141. ve devamı maddelerinde düzenlenen tazminat davasının konusu oluşturan koruma tedbirleri olmadığı, 5237 sayılı TCK'nın 54. maddesi uyarınca verilen müsadere kararı neticesinde 33 ST ... plakalı aracın el konularak tasfiye edilmesinden kaynaklandığı, davanın ithalatı gerçekleştiren firmanın sahte belgelerle 33 ST ... plakalı aracı ithal ettiğinden bahisle aracına el konulması nedeniyle uğradığı zararın tazmin edilmesi gerektiği ileri sürülerek tazminat talebine dayandığı, tazminat talebinin temelinde, davalı idarenin mevzuatla kendisine verilen denetim görevini gereği gibi yerine getirmemesi sonucunda, idarenin kayıtlarına güvenerek tasarrufta bulunan kişilerin zarara uğramasına sebebiyet verildiği iddiası bulunmakta olup, davacının dava ve talebinin CMK'nın 141. vd. maddelerinde düzenlenen tazminat

davası konusunu oluşturan koruma tedbirlerine dayanmadığı, bu sebeple davanın "koruma tedbirleri nedeniyle tazminat davası" niteliğinde olmadığı, bu nedenle yerleşik Danıştay içtihatları da nazara alındığında davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiği anlaşılmakla davanın görev yönünden reddine, davacı tarafından daha önceden İstanbul 3. İdare Mahkemesinde açılan davada 2019/878E-2019/2354K sayılı ilamla adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar verildiği nazara alınmakla kararın kesinleşmesini takiben talep halinde dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine dair aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

H Ü K Ü M: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-İdari yargı yerinin görevli olması nedeniyle DAVANIN GÖREV YÖNÜNDEN REDDİNE,..."

12. Davacı vekilinin dilekçesi ile 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre doğduğunu öne sürdüğü olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle başvurması üzerine, Mersin 1. Ağır CezaMahkemesince dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

13. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun *"İdari Yaptırımlar"* ana başlıklı 3. Bölümünün *"Yaptırım türleri"* başlıklı 16. maddesi şöyledir:

" (1) Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idarî yaptırımlar, idarî para cezası ve idarî tedbirlerden ibarettir.

(2) İdarî tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir."

14. 5326 sayılı Kanun'un *"Mülkiyetin kamuya geçirilmesi"* başlıklı 18. maddesi şöyledir:

(1) Kabahatin konusunu oluşturan veya işlenmesi suretiyle elde edilen eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine, ancak kanunda açık hüküm bulunan hallerde karar verilebilir.

(2) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, eşyanın;

a) Kullanılmaz hale getirilmesi,

b) Niteliğinin değiştirilmesi,

c) Ancak belli bir surette kullanılması,

Koşullarından birinin yerine getirilmesine bağlı olarak belli bir süre geciktirilebilir. Belirlenen süre zarfında koşulun yerine getirilmemesi halinde eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

(3) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar kesinleşinceye kadar ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından eşyaya elkonulabileceği gibi; eşya, kişilerin muhafazasına da bırakılabilir.

(4) Eşyanın mülkiyeti, kanunda açık hüküm bulunan hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşuna, aksi takdirde Devlete geçer.

(5) Eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilebilmesi için fail hakkında idarî para cezası veya başka bir idarî yaptırım kararı verilmiş olması şart değildir.

(6) Kaim değerin mülkiyetinin kamuya geçirilmesine de karar verilebilir.

(7) Mülkiyeti kamuya geçirilen eşya, başka suretle değerlendirilmesi mümkün olmazsa imha edilir.

(8) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, kesinleşmesi halinde yerine getirilir."

15. Bakanlar Kurulunun 20/12/1995 tarih ve 95/7606 sayılı İthalat Rejimi Kararı'nın*"Genel hükümler"* ana başlıklı 7. maddesi şöyledir:

"Eski, kullanılmış, yenileştirilmiş, kusurlu (defolu) ve yatık (zamanla dayanıklılığını yitirmiş) malların ithali izne tabidir."

16. 5607 sayılı Kaçakçılıklı Mücadele Kanunu'nun *"Tasfiye"* başlıklı 16. maddesi şöyledir:

"(1) (Değişik: 28/3/2013-6455/58 md.) Bu Kanunda tanımlanan suçların konusunu oluşturması dolayısıyla müsadere yaptırımının uygulanabileceği eşya, sahibine iade edilemez. Kaçak şüphesiyle el konulan kaçak akaryakıt hariç her türlü eşya hakkında, el koyma tarihinden itibaren altı ay, ancak eşyanın zarara uğraması veya değerinde esaslı ölçüde kayıp meydana gelme tehlikesinin varlığı veya muhafazasının ciddi külfet oluşturması halinde bir ay içinde, gerekli tespitler yaptırılarak soruşturma aşamasında hâkim, kovuşturma aşamasında mahkeme tarafından tasfiye kararı verilir. Bu süreler içinde karar verilmemesi halinde eşya derhal tasfiye edilir. Bu fıkra kapsamında tasfiye edilecek eşyadan tasfiye edilmeden önce numune alınması mümkün olan durumlarda numune alınır, numune alınması mümkün olmayan durumlarda eşyanın her türlü ayırt edici özellikleri tespit edilir.

(2) (Değişik: 28/3/2013-6455/58 md.) Satılarak tasfiye edilen eşya veya taşıtların satış bedeli emanet hesabına alınır. Tasfiye edilen eşya veya taşıtların sahibine iadesine karar verilmesi halinde, satış bedeli Gümrük Kanununun 180 inci maddesi hükümleri çerçevesinde el koyma tarihinden iade tarihine kadar geçen süre için kanuni faizi ile birlikte hak sahibine ödenir. Emanet hesabında bulunan tutarın hak sahibine yapılacak ödemeyi karşılamaması halinde aradaki fark, eşyanın imha edilmiş olması halinde ise imha edilen eşyanın bedeli, gümrük idaresince genel bütçenin ilgili tertibinden karşılanarak hak sahibine ödenir.

(3) Elkonulan eşyanın iadesine karar verilmesi halinde, bu kararların uygulanmasında yürürlükte

olan gümrük ve dış ticaret mevzuatı uyarınca işlem yapılır.

(4) Bu Kanunun uygulamasında tasfiye, tasfiye idaresi tarafından Gümrük Kanunu hükümlerine göre yapılır."

17. 5607 sayılı Kanun'un geçici 10. maddesi şöyledir:

"(Ek: 18/1/2017-6770/31 md.)

(1) Bu Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca gümrük vergilerinin kısmen eksik ödenmesi nedeniyle açılan kamu davalarında, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce el konulan ve müsadere kararı verilmemiş kara taşıtları ile ilgili olarak;

a) Taşıtın tasfiyesinin tamamlanmamış olması,

b) Bu maddenin yürürlüğe girdiği ayı takip eden altıncı ayın sonuna kadar ilgili gümrük idaresine başvurulması ve taşıtın ilk iktisabında ödenmesi gereken özel tüketim vergisinin %25'ine tekabül eden tutarın başvuru tarihinden itibaren bir ay içinde ilgili tahsil dairesine ödenmesi,

şartlarının birlikte gerçekleşmesi halinde el koyma kararı kaldırılır ve el konulan aracın sahibine iade edilmesine karar verilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen kamu davalarında, eşyanın müsaderesi yerine eşyanın gümrüklenmiş değerinin ödenmesine karar verilir.

(3) Birinci fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tespit etmeye Adalet Bakanlığı ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı müştereken yetkilidir."

18. 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun *"Vergi kaybına neden olan işlemlere uygulanacak cezalar"* ana başlıklı 2. Bölümünün 235. maddesinin somut olayla ilgili kısımları şöyledir:

"Değişik :28/3/2013-6455/12 md.)

1. Serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulan eşyaya ilişkin olarak, yapılan beyan ile muayene ve denetleme veya teslimden sonra kontrol sonucunda;

...

c) (Değişik:24/10/2019-7190/12 md.) Eşyanın ithali, belli kuruluşların vereceği ve gümrük idaresine ibrazı veya beyanı zorunlu olan lisans, izin, uygunluk belgesi veya bu belgeler yerine geçen bilgiye bağlı olmasına rağmen, eşya belge veya bilgiye tabi değilmiş ya da belge veya bilgi alınmış gibi beyanda bulunulduğunun tespit edilmesi hâlinde, varsa eşyanın fark gümrük vergilerinin alınmasının yanı sıra, gümrüklenmiş değerinin iki katı idari para cezası verilir.

...

4. (Değişik:24/10/2019-7190/12 md.) Cezai hükümler saklı kalmak üzere;

a) Birinci fıkranın (a) bendinde belirtilen eşya, yükümlü talebi doğrultusunda otuz gün içinde mahrecine iade ya da ilgili kurum ya da kuruluşun uygun görüşü ile doğrudan üçüncü ülkeye transit edilir. Bu süre içerisinde mahrecine iade veya üçüncü ülkeye transit edilmeyen eşya, ihraç kaydıyla satış ya da masrafları sahibince karşılanmak koşuluyla imha suretiyle tasfiye edilmek üzere bulunduğu gümrük idaresine terk edilir.

b) Birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen eşya, yükümlü talebi doğrultusunda mahrecine iade, ilgili kurum ya da kuruluşun uygun görüşü ile doğrudan ya da serbest bölge üzerinden üçüncü ülkeye transit veya ihraç kaydıyla satış ya da masrafları sahibince karşılanmak koşuluyla imha suretiyle tasfiye edilmek üzere bulunduğu gümrük idaresine terk edilir.

c) Teslimden sonra kontrol sonucunda uygunsuzluğu tespit edilen ancak bulunamayan eşyanın gümrüklenmiş değerinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

..."

19. 4458 sayılı Kanun'un *"İtirazlar"* başlıklı 242. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 18/6/2009-5911/64 md.)

1. Yükümlüler kendilerine tebliğ edilen gümrük vergileri, cezalar ve idari kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde bir üst makama, üst makam yoksa aynı makama verecekleri bir dilekçe ile itiraz edebilir.

2. İdareye intikal eden itirazlar otuz gün içinde karara bağlanarak ilgili kişiye tebliğ edilir.

3. İtiraz dilekçelerinin süresi içinde yanlış makama verilmesi halinde, itiraz süresinde yapılmış sayılır ve idarece yetkili makama ulaştırılır.

4. İtirazın reddi kararlarına karşı işlemin yapıldığı yerdeki idari yargı mercilerine başvurulabilir."

20. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı"* başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrası şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

21. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Seyfi HAN, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 07/10/2024 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, davanın idari yargıda Ticaret BakanlığıYeşilköy Gümrük Müdürlüğünekarşı açıldığı, adli yargıda da Ticaret Bakanlığı Yeşilköy Gümrük Müdürlüğüne husumet yöneltildiği ancak, Maliye Hazinesinin de davaya dahil edildiği,idari ve adli yargı yerleri arasında davalı Ticaret Bakanlığı Yeşilköy Gümrük Müdürlüğü yönünden anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari ve adli yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

22. Raporter-Hâkim Gülay DOĞAN'ın davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

23. Dava, ticari bir şirket adına tescilli serbest dolaşıma giriş beyannamesi ile sıfır araç olarak beyan ve ithal edilip, bilahare davacı şirkettarafından satın alınan hususi aracın yurt dışında kullanılmış ve ithali bu nedenle izne tabi olmasına rağmen sıfır araç olarak beyan edilmesi nedeniyleBakırköy 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 28/11/2013 tarih ve E.2011/234, K.2013/340 sayılı kararı ile*"müsaderesine"* karar verildiğive 10/09/2018 tarihinde davalı tarafından tasfiyesine karar verilerek aracın ihale usulü ile satıldığı, davacının söz konusu aracın beyan edildiğinden farklı şekilde ithalinde bir kusurunun bulunmadığı ve mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasıyla maddi ve manevi zararının tazmini istemiyle açılmıştır.

24. Davalı idare, kamu tüzel kişiliğini haiz olup, kural olarak, işlem ve eylemleri idari nitelik taşır. 5326 sayılı Kanun hükümlerinde düzenlendiği şekliyle, aracın mülkiyetinin kamuya geçirilmesi kararı, idari tedbir niteliğinde bir idari yaptırımdır. 4458 sayılı Kanun'un yukarıda anılan 242. maddesi gereğince, bu idari yaptırıma karşı itiraz yolunun nihai olarak idari yargı yerine yapılacağı düzenlenmiş olmakla birlikte, uyuşmazlık konusu olayda, davacı tarafça idari yaptırıma karşı bir itiraz ya da başvuru yapılmamış, bu yaptırımdan dolayı uğranılan maddi zararın tazmini talep edilmiştir.

25. Olayda, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu kapsamında davalı idarenin sorumluluğuna ilişkin bir iddia, olgu ya da düzenleme bulunmadığından, bu Kanun'un uygulanması söz konusu değildir.

26. Bu durumda, aynı zamanda bir idari işlem olan ve idari tedbir niteliğindeki mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararından dolayı, mülkiyet hakkı ihlal edilen *("kişisel hakkı doğrudan muhtel olan")* davacının açtığı tazminat (tam yargı) davasının, 2577 sayılı Kanun'un 2/1-b maddesi uyarınca idari yargı yerinde görülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

27. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, İstanbul 3. İdare Mahkemesinin 31/10/2019 tarih ve E.2019/878, K.2019/2354 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İstanbul 3. İdare Mahkemesinin 31/10/2019 tarih ve E.2019/878, K.2019/2354 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

07/10/2024 tarihinde, Başkan vekili Kenan YAŞAR veÜyeler Doğan AĞIRMAN ve Seyfi HAN'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Kenan	Doğan	Eyüp	Seyfi

YAŞAR AĞIRMAN SARICALAR HAN

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

K A R Ş IO Y

Dava, ticari bir şirket adına tescilli serbest dolaşıma giriş beyannamesi ile sıfır araç olarak beyan ve ithal edilip, bilahare davacı şirkettarafından satın alınan hususi aracın yurt dışında kullanılmış ve ithali bu nedenle izne tabi olmasına rağmen sıfır araç olarak beyan edilmesi nedeniyleBakırköy 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 28/11/2013 tarih ve E.2011/234, K.2013/340 sayılı kararı ile*"müsaderesine"* karar verildiğive 10/09/2018 tarihinde davalı tarafından tasfiyesine karar verilerek aracın ihale usulü ile satıldığı, davacının söz konusu aracın beyan edildiğinden farklı şekilde ithalinde bir kusurunun bulunmadığı ve mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasıyla maddi ve manevi zararının tazmini istemiyle açılmıştır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "İçişleri Bakanlığının görev ve yetkileri" başlıklı 5. maddesinde; (Başlığı ile Birlikte Değişik:6/12/2019-7196/39 md.)

a) Araçları, bu Kanuna göre araçlarda bulundurulması gerekli belge ve gereçleri, sürücüleri ve bunlara ait belgeleri, sürücülerin ve karayolunu kullanan diğer kişilerin kurallara uyup uymadığını, trafik düzenlemelerinin ve çeşitli tesislerin bu Kanun hükümlerine uygun olup olmadığını denetlemek,

b) Duran ve akan trafiği düzenlemek ve yönetmek,

c) El koyduğu trafik kazalarında trafik kaza tespit tutanağı düzenlemek,

d) Trafik suçu işleyenler hakkında tutanak düzenlemek, gerekli işlemleri yapmak ve takıp etmek,

e) Trafik kazası neticesinde hastalanan veya yaralananların bakımlarını sağlayacak tedbirlerin süratle alınmasına yardımcı olmak ve yakınlarına haber vermek,

f) Araçların tescil işlemlerini yaparak belge ve plakalarını vermek,

g) Sürücülerin belgelerini vermek,

h) Ülke çapında taşıtların ve sürücülerin sicillerini tutmak, bunlara ilişkin teknik ve hukuki değişiklikleri işlemek, işlettirmek, istatistiksel bilgileri toplamak ve değerlendirmek,

i) Trafik kazalarının oluş nedenleri ile ilgili tüm unsurları kapsayan istatistik verileri ve bilgilerini toplamak, değerlendirmek, sonuçlarına göre gereken önlemlerin alınmasını sağlamak ve ilgili kuruluşlara teklifte bulunmak,

j) Hasar tazminatı ödemelerini hızlandırmak amacıyla sigorta şirketlerince istenecek gerekli bilgi ve belgeleri vermek,

k) Ayrıca bu Kanunla ve bu Kanuna göre çıkarılmış olan yönetmeliklerle verilen diğer görevleri yapmak,

Sürücülere ait bilgilerde meydana gelebilecek değişiklikler ve araçlar üzerinde meydana gelebilecek teknik veya hukuki değişiklikler ile haciz, rehin, ihtiyati tedbir ve belge iptali gibi kısıtlayıcı şerhlerin; elektronik ortamda tutulan siciller üzerine işlenmesi ve kaldırılması işlemleri, bu değişiklik veya şerhlere karar veren yargı ve icra birimleri ile kamu kurum veya kuruluşları tarafından elektronik sistemle yapılabilir. Sürücü belgesi ve tescil işlemlerine esas teşkil edecek bilgiler, İçişleri Bakanlığı tarafından ilgili kamu kurum veya kuruluşlarından elektronik sistemle temin edilebilir veya kanunlardaki istisnalar hariç olmak üzere bu amaçla sınırlı olarak paylaşılabilir. Bu fıkraya ilişkin usul ve esaslar yönetmelikte belirlenir.

Bu maddedeki görev, yetki ve sorumluluklara ait diğer esaslar ile trafik kuruluşlarının, çalışma şekil ve şartları, görevlendirilecek personelin nitelikleri, seçimi, çalışma usulleri, görev, yetki ve sorumluluklarına ait esaslar İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirtilir." hükmüne,

2918 sayılı Kanun'un *"Araçların satış, devir ve tescili ile bu işlemlerle ilgili yetki ve sorumluluk"* başlıklı 20. maddesinde,

"Tescil süreleri, satış ve devirler, noterlerin sorumluluğu ile ilgili esaslar şunlardır:

a) Araç sahipleri,

1- (Değişik: 13/2/2011-6111/55 md.) Tescili zorunlu ve ilk tescili yapılacak olan araçların satın alma veya gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için; bunların hurda durumuna gelmesi hâlinde ise bir ay içinde tescilin silinmesi için ilgili trafik tescil kuruluşuna veya Emniyet Genel Müdürlüğünün belirleyeceği kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine başvurmak,

2- (Değişik: 2/4/1998 - 4358/3 md.) Tescilin yapılması veya silinmesi için vergi kimlik numarası ile

yönetmelikte belirtilen bilgi ve belgeleri sağlamak, zorundadırlar,

a) Araçların giriş işlemlerini yapan gümrük idareleri bu durumu 15 gün içinde araç sahiplerinin beyan ettikleri tescil kuruluşuna bildirmekle yükümlüdürler,

b) Tescil belgesi, aracın başkasına satış veya devrine, hurdaya çıkarılmasına veya araçta, yönetmelikte belirtilen niteliklerin değişmesine kadar geçerli sayılır.

c) (Değişik: 24/12/2009-5942/1 md.) Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleri, satış ve devri yapılacak araçtan dolayı motorlu taşıtlar vergisi, gecikme faizi, gecikme zammı, vergi cezası ve trafik idari para cezası borcu bulunmadığının tespit edilmesi ve taşıt üzerinde satış ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, araç sahibi adına düzenlenmiş tescil belgesi veya trafik tescil kayıtları esas alınarak noterler tarafından yapılır. Noterler tarafından yapılmayan her çeşit satış ve devirler geçersizdir.

Satış ve devir işlemi, siciline işlenmek üzere üç işgünü içerisinde ilgili trafik tescil kuruluşu ile vergi dairesine bildirilir. Bu bildirimle birlikte alıcı adına trafik tescil işlemi gerçekleşmiş sayılır. Satış ve devir tarihi itibariyle, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu hükümleri uyarınca eski malikin vergi mükellefiyeti sona erer, yeni malikin vergi mükellefiyeti başlar.

Yapılan satış ve devir işlemi üzerine noterler tarafından yeni malik adına bir ay süreyle geçerli tescile ilişkin geçici belge düzenlenir.

197 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde yer alan sorumluluk hükümleri saklı kalmak kaydıyla, anılan maddede ve bu bentte yer alan isteme ve bildirmeleri elektronik ortamda yaptırmaya ve bu konuda yükümlülük getirmeye, elektronik bildirmelere ilişkin usul ve esasları belirlemeye Gelir İdaresi Başkanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü yetkili olup, bu kurumlar satış, devir ve tescile ilişkin işlemlerin gerçekleştirilmesi için gerekli elektronik veri akışım sağlarlar. Satış ve devir işlemlerini yapanlar, bu işlemler sırasında edindikleri bilgileri ifşa ettikleri takdirde Türk Ceza Kanununun 239 uncu maddesi uyarınca cezalandırılırlar.

Satış ve devir işlemlerinin bildiriminden itibaren bir aylık süre içerisinde ilgili trafik tescil kuruluşu veya Emniyet Genel Müdürlüğünün uygun gördüğü kamu kurum veya kuruluşları tarafından yeni malik adına tescil belgesi düzenlenerek elden veya posta aracılığıyla teslim edilir. Tescil belgesinin bir ay içerisinde teslim edilememesi halinde yeni malike sorumluluk yüklenemez.

Bu bentte düzenlenen satış ve devir işlemleri her türlü harçtan, bu işlemlere ilişkin düzenlenen kâğıtlar damga vergisi ve değerli kâğıt bedellerinden istisnadır. Trafik tescil kuruluşunda yeni malik adına yapılacak tescil nedeniyle düzenlenmesi gereken değerli kâğıtların bedelleri, satış ve devir esnasında noterler tarafından tahsil edilir ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 119 uncu maddesi uyarınca beyan edilerek ödenir. Bu bentte yer alan işlemler sebebiyle noterlere herhangi bir pay veya aidat ödenmez.

1512 sayılı Kanunun 112 nci maddesi uyarınca belirlenen ücret uygulanmaksızın satış ve devre ilişkin her türlü işlem karşılığında toplam 20,00 Türk Lirası maktu ücret alınır. Söz konusu ücret, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan ücret tutarının o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerleme oranında artırılması suretiyle hesaplanır.

Haciz, müsadere, zapt, buluntu, trafikten men gibi nedenlerle; icra müdürlükleri, vergi dairesi müdürlükleri, milli emlak müdürlükleri ile diğer yetkili kamu kurum ve kuruluşları tarafından satışı yapılan araçların satış tutanağının bir örneği aracın kayıtlı olduğu trafik tescil kuruluşlarına üç işgünü içerisinde gönderilir. Aracı satın alanlar gerekli bilgi ve belgeleri sağlayarak ilgili trafik tescil kuruluşundan bir ay içerisinde adlarına tescil belgesi almak zorundadırlar. Alıcıların tescil belgesi almak için süresinde başvurmamaları halinde bu araçları alıcıları adına re'sen kayıt ve tescil ettirmeye Emniyet Genel Müdürlüğü yetkilidir.

Bu bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye İçişleri ve Maliye Bakanlıkları yetkilidir.

d) (Değişik: 24/12/2009-5942/1 md.) Araç satın alıp, bu maddenin birinci fikrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine uymayanlar ile (d) bendinin sekizinci paragrafi hükümlerine göre bir ay içerisinde tescil belgesi almayan alıcılara 130,00 Türk Lirası, (d) bendi hükümlerine uymayan noterlere ise her bir işlem için 1.000,00 Türk Lirası idari para cezası verilir. Tescil yapılmadan trafiğe çıkarılan araçlar, tescil yapılıncaya kadar trafikten men edilir." denilmek sureti ile ülkeye gümrük kanalı ile giriş yapan araçların ilk tescil işlemlerinin araç sahiplerinin gümrükten geçişi yapılan araçların tescili için gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için; ilgili trafik tescil kuruluşuna veya Emniyet Genel Müdürlüğünün belirleyeceği kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine başvurmaları gerektiği, bu sırada araçların giriş işlemlerini yapan gümrük idarelerinin bu durumu 15 gün içinde araç sahiplerinin beyan ettikleri tescil kuruluşuna bildirmekle yükümlü oldukları, tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirlerinin, satış ve devri yapılacak araçtan dolayı motorlu taşıtlar vergisinin, gecikme faizinin, gecikme zammının, vergi cezası ve trafik idari para cezası borcu bulunmadığının tespit edilmesi ve taşıt üzerinde satış ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, araç sahibi adına düzenlenmiş tescil belgesi veya trafik tescil kayıtları esas alınarak noterler tarafından yapılacağı ve araç satın alıp, bu maddenin birinci fikrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine uymayanlar ile (d) bendinin sekizinci paragrafi hükümlerine göre bir ay içerisinde tescil belgesi almayan alıcılara 130,00 Türk Lirası, (d) bendi hükümlerine uymayan noterlere ise1 her bir işlem için 1.000,00 Türk Lirası idari para cezası verileceği ve tescil yapılmadan trafiğe çıkarılan araçların tescil yapılıncaya kadar trafikten men edileceği hükme bağlanmıştır.

Aynı Kanunun "Belge ve plaka vermeye yetkili kuruluşlar:" başlıklı 22. maddesinde;

Yönetmelikte gösterilen esaslara göre:

Birinci fikrada bentler halinde sayılan istisnalar haricinde kalan araçlara ilişkin tescile yönelik işlemlerin Emniyet Genel Müdürlüğü veya bağlı trafik tescil kuruluşlarınca yapılacağı, Emniyet Genel Müdürlüğünün ilk tescili yapılacak araçların tesciline esas teşkil edecek işlemleri elektronik ortamda bilgi paylaşımı yoluyla yapacağı düzenlenmiştir.

Nitekim 2918 sayın Yasamn 19.1.2011 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Yasanın 14. maddesiyle değişik 110. maddesinde "...bu Kanundan doğan sorumluluk - davaları, adli yargıda görülür" Geçici 21. maddesinde de "Bu Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fikrasının göreve ilişkin hükmü, yürürlüğe girdiği tarihten önce idari yargıda ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde açılmış bulunan davalara uygulanmaz" denilmek sureti ile 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan zararların tazmini istemi ile açılacak sorumluluk davalarında

adli yargı yerlerinin görevli olacağı ayrıca ve açıkça belirtilmiştir.

2918 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesi, şu gerekçesi ile anılan kuralı Anayasaya aykırı görmemişve iptal istemini oy birliğiyle reddetmiştir: "...Anayasa Mahkemesinin daha önceki kimi kararlarında da belirtildiği üzere, tarihsel gelişime paralel olarak Anayasa'da adli ve idari yargı ayırımına gidilmemiş ve idari uyuşmazlıkların çözümünde idare ve vergi mahkemeleriyle Danıştay yetkili kılınmıştır. Bu nedenle, genel olarak idare hukuku alanına giren konularda idari yargı, özel hukuk alamna giren konularda adli yargı görevli olacaktır. Bu durumda, idari yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda kanun koyucunun mutlak bir takdir yetkisinin bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. Ancak, idari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir uyuşmazlığın çözümü, haklı neden ve kamu yararının bulunması halinde kanun koyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir. İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin asker kişi ya da memur olmasına, aracın askeri hizmete ilişkin olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri idari yargı, idari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek söz konusu davalarla ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözümlenmesi sağlanarak davaların görülmesi ve çözümlenmesinin hızlandırıldığı, bu suretle kısa sürede sonuç alınmasının olanaklı kılındığı ve bunun söz konuşu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, 2918 sayılı Kanun'da tanımlanan Karayolu şeridi üzerindeki araç trafiğinden kaynaklanan sorumlulukların, özel hukuk alanına girdiği konusunda bir tartışma bulunmamaktadır. İdare tarafından kamu gücünden kaynaklanan bir yetkinin kullanılması söz konusu olmadığı gibi, aynı karayolu üzerinde aynı seyir çizgisinde hareket eden, bu nedenle aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayırımı yapılmasını gerektiren bir neden de yoktur. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2.,125. ve 155. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir..." (Any. Mah.nin 26.12.2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararı; R.G. 27.3.2014, Sayı: 28954, s.136-147.)

Anayasa'nın 158 inci maddesinin son fıkrasında "Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında, Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır." denilmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda gerekçesine yer verilen kararı, yasa koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceğine, dolayısıyla 2918 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrası ile öngörülen, bu Kanun'dan doğan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülmesi düzenlemesinin Anayasa'ya aykın bulunmadığına dair olup, esas itibariyle görev konusunda verilmiş bir karardır ve Anayasa'nın 158 inci maddesi uyarınca, yargı organları bakımından da uyulması zorunlu bir karar mesabesindedir.

Bu durumda, 2918 sayılı Yasanın 19/01/2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesi'nin işaret edilen kararı gözetildiğinde, bahsi geçen Kanun maddesinin 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan sorumluluk davalarını kapsadığı ve Kanunun, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından doğan sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Her ne kadar, dava konusu olayda davacının zararına sebebiyet veren eylemler, dava dışı kişilerin hileli işlemleri ile idare, yanıltılarak ülkeye sokulduktan sonra, trafiğe tescilleri için gerekli işlemlerin hukuka aykırı şekilde gerçekleştirilmesi sebebiyle, idare çalışanlarının kusurundan kaynaklanan ve idari hizmetin kötü işlemesi kapsamında değerlendirilebilecek nitelikte eylemler ise de; davaya konu zarardan doğan sorumluluğun 2918 sayılı Kanun'un ve bu kanunun uygulanmasına yönelik Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin araçların tesciline ilişkin hükümlerine aykırı hareket edilmesinden kaynaklandığı, 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinde de, madde ayrımı yapılmaksızın 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan sorumluluk davalarının adli yargı yerinde çözümleneceğinin açıkça belirtildiği; bu düzenlemenin genel idare esaslarına ilişkin sorumluluk hükümlerini düzenleyen diğer kanunlara nazaran özel nitelikte olduğu ve bu nedenle idare ajanlarının eylemlerden kaynaklansa dahi davaya konu uyuşmazlıkta öncelikli olarak uygulanması gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

Bu nedenle, uyuşmazlığın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait bulunduğu görüşü ile çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Başkan Vekili	Üye	Üye
Kenan YAŞAR	Doğan AĞIRMAN	Seyfi HAN